

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Београд, 12. октобар 2015. године

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду донетој на седници одржаној 21. септембра 2015. године, одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидата Ивана С. Тодоровића, под насловом „Правне последице усвајања плана реорганизације“. Након увида у дотичну докторску расправу, слободни смо да поднесемо Наставно-научном већу следећи

РЕФЕРАТ
О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Основни подаци о кандидату

Иван Тодоровић је рођен 5. новембра 1983. године у Београду, од оца Слободана и мајке Јасмине. У Шапцу је завршио основну школу (Вукова дипломе и више награда и признања) и Шабачку гимназију (одличан успех у свим разредима, на матури).

Правни факултет Универзитета у Београду је уписао 2002. а завршио 2007. године са просечном оценом 9.13 на пословно-правном смеру. Током студија је награђиван Светосавском похвалницом Правног факултета и наградама Града Београда.

Мастер студије на Правном факултету Универзитета у Београду је уписао 2007. године на пословно-правном модулу и завршио 2008. године са просечном оценом 9.3. У оквиру мастер студија под менторством проф. др Небојше Јовановића одбранио је мастер рад на тему „Понуда за преузимање акционарских друштава“, и добио оцену 10.

По окончању мастер студија уписао је докторске студије на Правном факултету Универзитета у Београду 2008. године, пословно-правна научна област. Кандидат је положио испит из предмета Методи научноистраживачког рада и вештине, усмени докторски испит – I део из предмета: Компанијско право, Трговинско право и Стечајно право, као и усмени докторски испит – II део из предмета: Грађанско процесно право и Облигационо право и одбранио семинарски рад. Тиме је испунио услове да пријави тему докторске дисертације.

Крајем 2007. и почетком 2008. године у организацији *WUS Austria* учествује у стицању практичних знања у компанији *Uniqa Versicherung (Uniqa осигурање)* у Бечу, у трајању од четири месеца.

Био је члан тима Правног факултета за такмичење *Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot* у Бечу 2009. године који постиже запажен успех и награде.

Од 2010. године до данас учествује као арбитар у спровођењу студентског такмичења *Belgrade Open Pre-Moot*.

Уписује специјалистички курс Пореско саветовање на Правном факултету Универзитета у Београду године 2010. године (одслушан курс).

Од 2008. године до 2010. године обавља приправнички стаж у породичној адвокатској канцеларији у Београду. Правосудни испит је положио у фебруару 2010. године. Адвокатуром се самостално бави од 2010. године до данас, претежно у области привредног права.

Обавио је програм професионалног усавршавања у партнерској адвокатској канцеларији – KWR (*Karasek Wietrzyk Rechtsanwälte*), Беч у периоду фебруар–април 2013. године, углавном радећи на пословима енергетског права, права грађевине и банкарског права.

Обавио је програм професионалног усавршавања у немачкој адвокатској канцеларији *Luther, Düsseldorf*, у трајању од два месеца, у оквиру стипендије немачке организације IRZ. Радио је у области енергетског права.

Говори енглески (CAE, Toefl) и немачки језик (C2) у потпуности, а служи се и француским језиком (B2).

Области посебног интересовања докторанта су стечајно право и право енергетике.

б) Списак радова

1. *Понуда за преузимање акционарских друштава*, мастер рад, 2008, необјављен
2. „Одговорност за правне недостатке при продаји стечајног дужника као правног лица“, *Право и привреда*, бр. 10-12/2014
3. „Класе у плану реорганизације“, *Страни правни живот*, бр. 3/2014

в) Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација Ивана С. Тодоровића, под насловом „Правне последице усвајања плана реорганизације“ написана је на 332 странице компјутерски обрађеног текста (проред 1,5), са 903 фусноте, уз 15 странице библиографије, у којој је наведено 312 домаћих и страних књига, чланака и поглавља у монографијама и зборницима.

Докторска дисертација подељена је на 19 глава (Увод, Реорганизација, Историја реорганизације, Реорганизација у савременом упоредном праву, Правна природа плана реорганизације, Усвајање плана реорганизације, Респрава о циљу реорганизације, Последице усвајања плана по управу дужника, Последице по власнике привредног друштва, Последице по потраживања, Друга средства обезбеђења, Последице по стечајног дужника, План реорганизације као извршна исправа, Дејства плана на радне односе, Последица плана реорганизације на порезе, Процесноправна дејства усвојеног плана реорганизације, Побивање правних послова и радњи у реорганизацији, Непоступање по плану реорганизације и Закључак).

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације су правне последице усвајања плана реорганизације. Под појмом реорганизације се подразумева промена укупне правне позиције привредног друштва дужника коме прети инсолвентност или је већ запао у финансијске потешкоће, правне позиције поверилаца и осталих лица на које план реорганизације утиче, ради повољнијег намирења поверилаца у односу на намирење у поступку банкротства. У дисертацији је акценат истраживања на реорганизацији у оквиру стечаја, остављајући по страни (али мањим делом представљајући) могућности новог договора дужника и поверилаца (или поверилаца о дужнику) ван формалног поступка стечаја, а које постоје у упоредном праву.

Реорганизација све више узима маха у упоредном праву, па и у домаћој пракси, обзиром да се њоме постижу вишеструке користи у односу на стечај, али најпре се може постићи повољније намирење поверилаца у односу на квоте намирења које би остварили у класичном банкротству. Реорганизација има своје историјске корене и у ранијим периодима, али се зачетником данашњег појма реорганизације сматра амерички стечајни закон из 1978. године, чија решења су у значајној мери преузела европска законодавства.

Тенденције у овој области иду у правцу развоја реорганизације као меког права (*soft law*). Практично то означава да је реорганизација могућа, не само у оквирима стечајног поступка, већ и ван њега. Примера ради у оквиру енглеског права, реорганизација је појам који обухвата низ правних могућности, које ће бити укратко представљене у оквирима овог рада. Међутим, главно тежиште истраживања ће бити на реорганизацији каква постоји у домаћем праву, у германским правним системима и у Сједињеним Америчким Државама, чији правни системи су узети као узор при регулисању реорганизације у домаћем праву. Због тога се у овој дисертацији обилато користи литература на немачком и енглеском језику.

Правне последице усвајања плана реорганизације представљају веома важну тему која је углавном запостављена у домаћој литератури. Најважнији аспект реорганизације је свакако економске природе, јер без реалних пословних основа за промену начина пословања субјекта реорганизације нема ни успешног спровођења плана. Поред економске основе реорганизације, неопходно је разумети који правни оквир подразумева овај поступак. Одговор на то питање се своди на анализу правних последица усвајања плана, што представља предмет ове дисертације.

Последице усвајања плана реорганизације нису једноставна материја, како би то могло изгледати *prima facie*. Сматрамо да таква тема истраживања има друштвену и научну оправданости из више разлога.

Прво, последице усвајања плана реорганизације се битно разликују у односу на последице отварања стечајног поступка, најпре због различитости метода којим се долази до јединственог циља стечаја и реорганизације – што повољније намирење поверилаца. У реорганизацији постоји и додатни, пропратни циљ – санација стечајног дужника – неки правни системи више штите положај стечајног дужника у односу на повериоце (на пример, америчко и француско право), док неки други правни системи важе за системе које фаворизују повериоце (на пример, енглеско право). У банкротству низ питања и института не долази уопште до изражаја, јер у стечају привредни субјект не наставља пословање, већ се „само“ продаје имовина тог субјекта и наплаћују његова потраживања, ради расподеле повериоцима. У реорганизацији, привредни субјект наставља да послује, па се поставља питање каква је пословна способност субјекта у

реорганизацији, коме реорганизациона управа дугује фидуцијарне дужности, какво је дејство плана реорганизације на потраживања и шта ће се догодити са потраживањима у случају да се реорганизација безуспешно оконча и покрене стечајни поступак, каква је последица усвајања плана на парничне и друге поступке, на који начин план реорганизације делује као извршна исправа (целокупан план или само табела са потраживањима), какво је дејство реорганизације на средства обезбеђења, какав је утицај на радноправне односе – само су нека од питања којима се кандидат бавио и дао адекватне одговоре у оквиру дисертације.

Друго, домаћа литература и пракса оскудевају у погледу анализе правних последица усвајања плана реорганизације. Практично посматрано, повериоци и дужници се након усвајања плана реорганизације суочавају са бројним проблемима. При томе, овде није само реч о начину решавања практичних проблема, за које мора постојати одговарајућа научна, теоријска основа, већ је реч о бројним питањима, које спадају у спектар теме ове докторске дисертације, а која је кандидат отворио и покушао да да одговарајуће одговоре, како из практичног, тако и теоријског угла. Домаћа пракса и литература нажалост недовољно пажње посвећују овој тематици. Такође, српска судска пракса се до сада није сусрела са многим питањима која се могу појавити, а која су обрађена у овој дисертацији. Према томе, понуђени одговори су и практично релевантни.

Треће, у оквиру рада кандидат је посебну пажњу обратио на решења из упоредног права и практична искуства земаља, чији су правни системи били узор за израду нашег стечајног закона – америчко право и немачко право. Ове јурисдикције имају богату праксу и разрађена законска решења за питања која су предмет истраживања, па ће упоређивање тих прописа и искустава у пракси са домаћим и критичка анализа, бити од користи за унапређење и разумевање ове проблематике.

Четврто, суштина реорганизације је управо у њеним дејствима. Теоријска објашњења института реорганизације, начин усвајања плана реорганизације, мере реорганизације, немају праву вредност без спровођења реорганизације у привредном животу. План реорганизације је углавном средњерочан (најчешће обухвата период од пет година за реализацију плана). У оквиру тог периода план реорганизације производи правна дејства и често се јављају ситуације које нису могле бити предвиђене у времену када је план израђен и потом усвојен од стране суда. Такве ситуације се морају решавати управо на бази анализе правних последица – ефеката усвојеног плана реорганизације.

Циљеви истраживања су тражење одговора на отворена (спорна питања) у погледу последица које усвојени план реорганизације производи у оквирима локалног и упоредног права, отварање неких дилема које нису до сада (бар не у Србији) обрађене, а могу се појавити у пракси, давање предлога за унапређење домаћег права и доказивање или оповргавање постављених научних хипотеза. Овако постављени циљеви треба да допринесу бољем и свеобухватнијем разумевању института реорганизације. Такође, циљ истраживања је и обрада и критичко сагледавање позитивноправног уређења правних последица усвајања плана реорганизације у Србији, као и предлагање *de lege ferenda* законских решења која би могла да отклоне бројне проблеме у пракси. Ослонац у том смислу представља анализа упоредноправних решења, као и домаће суске праксе.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Истраживање се заснива на једној основној хипотези и неколико помоћних. Помоћне хипотезе служе тестирању и доказивање основне хипотезе, те је њиховом разрадом и провером на крају истраживања дат потпун одговор на питања која су постављена основном хипотезом.

Основна хипотеза рада је: усвајање плана реорганизације не означава враћање у правни режим какав постоји за привредно друштво у редовном пословању, већ је у питању специфичан правни режим – *sui generis*, са низом специфичних правних последица у области компанијског права, облигационих односа, пореског права, процесно-правних последица.

Помоћне хипотезе су:

2. правне последице усвајања плана реорганизације зависе од правне природе плана;
3. корпоративно управљање у реорганизацији подразумева посебна правила у односу на стечај и у односу на солвентна привредна друштва; фидуцијарне дужности постоје према друштву у реорганизацији, а не према повериоцима;
4. трајна задирања у права власника субјекта реорганизације имају оправдање;
5. правило апсолутног приоритета има оправдане изузетке;
6. план реорганизације не представља коначан договор о регулисању дужничко-поверилачких односа;
7. својство плана реорганизације као извршне исправе има ограничен домашај;
8. реорганизација подразумева посебан порески режим;
9. процесноправна дејства реорганизације се не свде на анулирање дејстава отвореног стечајног поступка.

1. План реорганизације мења правни положај привредног друштва и његове односе према повериоцима, власницима друштва, реорганизационој управи и према трећим лицима који имају одређена права или обавезе према стечајном дужнику. Међутим, поставља се питање да ли усвајањем плана реорганизације привредно друштво наставља пословање као да је у питању редовни (солвентан) привредни субјект. На такав закључак би нас могло навести правило нашег закона према коме усвајање плана реорганизације има за последицу престанак правних последица отварања стечајног поступка. Да ли се ефекти реорганизације могу дефинисати као једноставна негација ефеката стечајног поступка?

Код унапред припремљеног плана реорганизације не долази до наступања последица отварања стечајног поступка. Последице усвајања плана у случају *prepack*-а не могу стога бити престанак последица отварања стечаја, јер те последице нису ни наступиле. Унапред припремљени план реорганизације и план поднет током стечајног поступка представљају јединствен правни институт, без обзира што се план усваја на другачији начин, па и последице усвајања плана морају бити идентичне.

У домаћој литератури радови на тему последица усвајања плана реорганизације су ретки. Разлог томе не може бити тврдња да правне последице усвајања плана реорганизације нису спорне, тј. да није у питању тежа проблематика, која би захтевала додатна објашњења. Управо је рад на овој дисертацији указао на бројна питања која нису отворена у домаћој (некад ни у иностраној литератури), уз пружање адекватних одговора.

2. Постоји више теорија о правној природи плана реорганизације, али углавном се чини основна подела на теорије које у овом институту виде уговорну правну природу, теорије које сматрају да је у питању судска одлука, теорија норме која план посматра као извор права у нормативном смислу, теорија о двострукој правној природи плана. Одабир неке од теорија или формирање неке нове теорије утиче директно на правне последице које план производи. Ако је у питању уговор, тада треба применити институте уговорног права попут *rebus sic stantibus*, правила о раскиду уговора и слично. Ако по среди судска одлука, онда би план реорганизације требао да буде коначан договор поверилаца и дужника.

3. У већем броју судских одлука англосаксонског правног миљеа заузет је став да у периоду непосредно пре стечаја (енгл. *vicinity of insolvency*) и у времену након отварања стечаја, па и усвајања плана реорганизације, реорганизациона управа дугује фидуцијарне дужности према повериоцима. У раду је постављено супротно правило, по којем не постоје такве дужности према повериоцима, већ према стечајном дужнику. Суштина фидуцијарних дужности је очување и повећање вредности имовине стечајног дужника.

4. Новијим изменама стечајног законодавства у Немачкој предвиђена је могућност ограничавања права власника субјекта реорганизације. План реорганизације може предвидети продају власничких удела или акција у субјекту реорганизације, па чак и против воље власника друштва. Осим тога, план реорганизације може предвидети замену дуга за капитал стечајног дужника. Оваква ограничења права власника друштва имају оправдање и слажемо се са предлогом аутора да би се ове новине могле применити *de lege ferenda* и у домаћем законодавству.

5. Правило апсолутног приоритета је правило настало у америчком праву, а преузето и у Европи, према ком повериоци нижег исплатног реда не могу примити користи из плана реорганизације, ако повериоци вишег реда нису намирени. Правило подразумева и да власници друштва не могу примити користи ако повериоци нису намирени у целости према плану. Правило има оправдане изузетке у виду новог правила релативног приоритета.

6. Обично се као флоскула и у теорији и у законодавствима наводи да је план реорганизације нови договор поверилаца и дужника и да се њиме уређују сви дужничко-поверилачки односи. Међутим, план не би требало да представља коначан, већ условни договор – ако реорганизација не буде спроведена, учесници се враћају у раније положаје.

7. План реорганизације има својство извршне исправе, али он такво дејство нема за сва лица која су наведена у плану, већ за повериоце који су наведени у табелама у оквиру класа образованим планом реорганизације. Због тога је аутор у дисертацији дао одговор на питање да ли план представља само основ за принудну наплату потраживања поверилаца или се стечајни дужник може у извршном поступку принудити да спроведе реорганизационе мере.

8. У реорганизацији се не може применити општи режим предвиђен за привредне субјекте који редовно послују. Примера ради, отпуст дуга би се могао посматрати као опорезива добит за стечајног дужника. Такав третман би угрозио смисао реорганизације, па је потребно пронаћи нова правила која више одговарају природи плана реорганизације.

9. План реорганизације има своја материјалноправна и процесноправна дејства. Процесноправна дејства се такође не свде на негацију процесних дејстава отварања стечајног поступка (примера ради престанак атракције надлежности суда).

4. Кратак опис садржаја дисертације

Уводни део рада је дефинисао предмет истраживања на такав начин да је у фокусу реорганизација у оквирима стечајног поступка, насупрот неформалнијим споразумима између дужника и поверилаца који се не могу наметнути несагласним повериоцима, попут споразума који постоје у енглеском праву. У даљем излагању су постављене основне и помоћне хипотезе, дата су њихова објашњења и представљени циљеви које је аутор желео да постигне изразом докторске дисертације.

У другој глави, аутор је након истицања кредита као основа развоја модерне привреде, дао дефиницију банкротства и реорганизације у оквирима стечаја и објашњено порекло тог правног института. На крају главе је истакнуто да стечај у оба његова вида – банкротство и реорганизација, није чаробни штапић којим се може решити свака привредна криза дужника. Због тога је реорганизација оправдана искључиво ако стечајни дужник има шансе да се уз спровођење мера реорганизације опорави. Овакав закључак је веома важан за српско право, имајући у виду да је у нашој пракси приметно да план реорганизације у великој мери омогућава „преживљавање“ привредног субјекта без икаквог економског основа. Због тога је за успешно спровођење реорганизације привредног друштва које се налази у стању инсолвентности, потребно најпре урадити свеобухватну анализу узрока кризе, а тек након тога је неопходно предвидети и предузети мере ради отклањања фактора који су довеле до тога да дужник не може да испуњава своје обавезе. У дисертацији је наглашено да се друга шанса сме дати само оним субјектима код којих постоји извесност да је могу искористити.

У трећој глави су посебно представљена решења која су постојала најпре у Србији, затим Сједињеним Америчким Државама у којима је настала идеја о реорганизацији, а на крају је дат историјски приказ развоја реорганизације у неким одабраним европским земљама (Енглеској, Немачкој и Француској).

Четврта глава даје приказ савремених система реорганизације у упоредном праву, који треба да послужи као основа за разумевање одређених решења стечајних закона, сагледавање тренутне позиције нашег законодавства и могућих праваца даљих развоја института реорганизације. Анализирано је 10 правних система.

Пету главу аутор је посветио основним теоријама о правној природи плана реорганизације: уговорна теорија, схватање о плану као судској одлуци, теорија норме, теорија о двострукој-правној природи плана. Природа плана реорганизације је спорна и у нашој, али и у страниој литератури. Анализа правне природе плана је значајна, јер од ње зависи начин настанка плана реорганизације (начин усвајања). Аутор се у дисертацији zaloжио за схватање плана као *sui generis* института.

У шестој глави је описан начин усвајања плана реорганизације, тренутак наступања последица усвајања плана, правноснажност плана реорганизације или решења о потврди плана, као и могућност измена плана током и након његовог усвајања. Реч је општим темама реорганизације које су од значаја за даљу дубљу анализу предмета ове дисертације.

У оквиру седме главе је дефинисан циљ реорганизације. Према једном становишту, као главни циљ реорганизације се наводи повољније намирење већине поверилаца. Као допунски циљ је наведена санација стечајног дужника.

Осма глава под називом „Последице усвајања плана по управу дужника“ је једна од централних тема ове дела дисертације, а бави се корпоративним управљањем у реорганизацији. Постоје знатне разлике између управљања у друштвима које послују у редовном правном режиму (ван стечаја) и друштва над којим се спроводи реорганизације. Наиме, у реорганизацији до изражаја долази мултиинтересни концепт привредног друштва, јер реорганизациона управа мора нарочито водити рачуна о интересима свих учесника стечајне реорганизације. Аутор је закључио да се фидуцијарне дужности чланова органа управе своде на дужност очувања и увећања вредности имовине дужника. Ове дужности се дугују самом стечајном дужнику, чиме се на посредан начин, вођењем рачуна о имовини дужника, задовољавају интереси поверилаца. Интерес стечајног дужника није прост збир интереса свих субјеката које реорганизација погађа, већ је то посебан *sui generis* интерес.

Следећа глава се бави последицама усвојеног плана реорганизације по власнике друштва. У оквиру стечајног права у класичном облику (банкротство) настало је правило апсолутног приоритета. То правило подразумева да власници стечајног дужника не могу примити било какве користи од стечајног дужника пре намирења стечајних поверилаца. Правило такође обухвата и приоритет поверилаца вишег ранга у односу на повериоца нижег ранга (ниже класе потраживања). У раду је заузет став да правило апсолутног приоритета није адекватно реорганизацији и да постоје оправдани изузеци од тог правила. Такви изузеци се објашњавају теоријом релативног приоритета. У делу ове главе, под насловом „Задирања у права власника“, објашњена је потреба за изменама стечајног законодавства у Немачкој 2011. године, када је омогућено да се права власника стечајног дужника умање или сасвим одузму у погледу власништва над уделима или акцијама дужника, чак и без сагласности ових лица. Расправа о сврсисходности таквих задирања у власничка права се окончава закључком да су таква ограничења оправдана, али да би власницима требало исплатити одређену накнаду на име умањивања њихових права. На крају се аутор осврнуо на однос компанијског и стечајног права, и заузео став да одредбе компанијског права треба сходно примењивати на реорганизацију.

У десетој глави су описане последице које усвојени план реорганизације има на потраживања разлучних, излучних и необезбеђених поверилаца. Посебно је обрађена тема какве последице на потраживања према стечајном дужнику треба да има неуспешно спровођење реорганизације и покретање поступка банкротства над дужником. Описано је и дејство плана на несагласне повериоце, на оспорена и условна потраживања, потраживања која нису обухваћена планом. Затим је обрађена тема преноса потраживања обухваћених планом реорганизације, промене поверилаца и промене дужника у односу на дужничко-поверилачки однос дефинисан планом реорганизације. Коначно, у овој глави се посебно обрађује доспелост потраживања обухваћених планом, обзиром да се планом дефинише другачија динамика измирења дугова од стране стечајног дужника. Осим тога, предмет истраживања су и теме застарелости потраживања из плана реорганизације и правила о уговорној и законској затезној камати на потраживања из плана, као и могућности компензације у реорганизацији.

Једанаестом главом се анализирају дејства усвојеног плана на лична средства обезбеђења и обезбеђења трећих лица, и дејство на менице које су издате пре усвајања плана реорганизације, дејства плана на постојеће банкарске гаранције, дејства по јемце,

солидарне дужнике, а истражена је и примена института приступања дугу и преузимање дуга након усвајања плана реорганизације.

У глави „Последице по стечајног дужника“ се објашњавају дужности стечајног дужника да спроведе мере предвиђене планом реорганизације, на који начин се врши надзор над спровођењем тих мера, објашњава се изузетак од правила о давању обавезне понуде код стицања акција стечајног дужника у оквиру реорганизације. У оквиру поднаслова двостранообавезни правни послови се представља дилема која може настати код предложеног плана реорганизације након покретања класичног стечајног поступка. Ако стечајни управник изврши избор да ли остаје при испуњењу двостранообавезног уговора, да ли се планом реорганизације може променити таква одлука стечајног управника. У немачкој литератури се наводи да је реч о стеченим правима и да се једном извршен избор не може мењати.

Обавезе које настану након дана пресека из плана реорганизације представљају обавезе стечајне масе дужника. Међутим, постоје одређене ситуације где није јасно да обавезе спадају у ред текућих обавеза или су обухваћене „реорганизацијом“ сходно плану. Примера ради, ако се ради о судским одлукама које имају дејство *ex tunc*, као што је рецимо одлука о поништају уговора, потраживање на име повраћаја ствари датих стечајном дужнику би имало свој узрок у временском тренутку пре дана пресека из плана, иако је пресуда којом се конституише такво право донета након дана пресека, па се може тумачити да је у питању потраживање које треба да буде обухваћено планом реорганизације.

Тринаеста глава носи назив „План као извршна исправа“. План реорганизације је дефинисан нашим позитивним правом као извршна исправа. Међутим, део плана који постаје извршан је према схватањима у упоредноправној литератури део који садржи табеле са унетим потраживањима, разврстаним у одговарајуће класе. Аутор заузима став да план треба да има својство извршне исправе и за друга лица, попут чланова реорганизационе управе када је реч о њиховим потраживањима по основу рада за стечајног дужника и за трећа лица која су гарантовала испуњење плана реорганизације. У оквиру ове главе аутор се бави и темом да ли се стечајни дужник може у извршном поступку принудити да спроведе реорганизационе мере или се извршност плана реорганизације своди искључиво на могућност да се принудно наплате потраживања која су доспела сходно роковима отплате предвиђеним планом реорганизације.

У четрнаестој глави су истражена дејства плана реорганизације на радне односе. Реорганизација може подразумевати престанак радног односа запосленог код стечајног дужника, а у дисертацији се даје одговор на питање да ли само постојање плана реорганизације представља довољан основ за давање отказа запосленом од стране стечајног дужника или је потребно применити искључиво правила радног права на ове ситуације. Осим тога, дат је и осврт на могућности заснивања радног односа током реорганизације (да ли стечајни дужник има слободу у одлучивању о броју запослених, систематизацији радних места, зарадама запослених и слично).

Наредна глава је посвећена проблематици последице по порезе. Аутор је указао на проблем неадекватности пореза на добит у реорганизацији, јер је добит основни предуслов за спровођење реорганизације. Ако не постоји добит, не могу се вратити ранији дугови, а управо су ранији дугови стечајног дужника (дугови доспели до дана пресека) предмет реорганизовања. Стечајни дужник добит остварује на „вештачки начин“, обзиром да је предуслов постојања добити реорганизација дужничко-поверилачких односа и сагласности већинских поверилаца у оквиру класа да се део дугова отпусти, измене рокови доспећа и слично.

Код отпуста дуга од стране поверилаца, такође није адекватно решен порески третман таквог отпуштања (опроста дугова), јер се опрост дуга третира као капитална добит за стечајног дужника. Закључак је да другачији порески режим може учинити реорганизацију знатно привлачнијим начином решавања дужничко-поверилачких односа.

Усвајање плана има за последицу и значајна процесноправна дејства, која су предмет шеснаесте главе дисертације. Поставља се питање да ли се стечајни поступак обуставља, да ли долази до застоја или прекида и какве су последице одабира неког од пунуђених решења. У дисертацији си анализирани могућности предлагања новог плана реорганизације у случају неуспеха иницијалног плана, затим је пружен одговор на дилему да ли услед усвајања плана треба да престане атракција надлежности привредног суда пред којим се водио стечајни поступак над дужником, какав утицај план има на парничне, ванпарничне, извршне и управне поступке покренуте након усвајања плана и на поступке који су били у току у тренутку усвајања плана. Посебна пажња се придаје односу стечаја и арбитражних поступака, код којих долази до сукоба колективног (стечај) и индивидуалног (арбитража као израз аутономије воље странака). Говори се о процесним последицама у случају неуспешног окончања реорганизаације.

Правило важећег Закона о стечају је да се послови закључени на основу усвојеног плана реорганизације не могу побијати. Међутим, у седамнаестој глави дисертације је заузет став да ово правило треба да има ограничен домашај, те да је дозвољено побијати одређене правне послове закључене након усвајања плана реорганизације, а представљени су и услови под којима би то требало да буде допуштено.

Претпоследња глава се бави тематиком непоступања по усвојеном плану реорганизације. Непоступање по плану реорганизације представља основ за окончање реорганизације и покретање банкротства. Аутор се критички осврнуо на *de lege lata* регулативи овог питања у праву Србије.

У закључку аутор је сумирао резултате свог истраживања.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Резултати који се очекују израдом докторске дисертације су доказивање да реорганизација представља специфичан, *sui generis* правни институт. Реорганизација производи специфичне правне последице у посебним правним областима – у оквиру компанијског, пореског, радног, облигационог, стварног и процесног права.

Свеобухватном анализом последица усвајања плана реорганизације се жели постићи потпуније разумевање реорганизације које би могло дати основу за даља научна истраживања. Наиме, домаћа литература оскудева радовима који се систематично баве реорганизацијом. Углавном се реорганизација обрађује у оквиру научних чланака и монографија из области стечајног права, у оквиру којих се реорганизација проучава на уопштенији начин (појам реорганизације и њене предности).

Осим жеље за померањем граница сазнања у овој области на теоретском нивоу, кандидат је овом дисертацијом дао смернице за боље тумачење правила о реорганизацији у пракси, јер су теоријска, научна сазнања, основа за практичну примену права. У оквиру дисертације су предложена нова решења за домаће право, сходно резултатима постигнутим током израде овог рада, заснованим на тенденцијама

у упоредном праву и на искуствима у примени одређених решења у страним правним системима.

Колега Иван Тодоровић се посветио научном истраживању једна тешке стечајноправне теме, обзиром да је домаћа судска пракса оскудна, да су последице усвајања плана реорганизације регулисане у једном краћем члану Закона о стечају (чл. 167), као и да у домаћој литератури ова тематика није била до сада подробније обрађена. Крајњи резултат истраживања аутора је оригинална докторска дисертација која значајно продубљује постојећа знања у овој области.

6. Закључак

На основу свега наведеног, Комисија је утврдила да је дисертација кандидата Ивана С. Тодоровића, под насловом „Правне последице усвајања плана реорганизације“ у свему урађена према одобреној пријави и досеже високе универзитетске, особито теоријске јуристичке стандарде. Конкретно, предметни докторат представља самостални и оригиналан научни рад из уже научне области стечајног права. Стога, са великим задовољством, констатујемо да су се стекли сви академски услови за њену јавну одбрану, те у том смислу и чинимо предлог Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду да је одобри.

У Београду, 12. октобра 2015. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

др Милена Јовановић-Zattila, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Нишу

др Вук Радовић, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Београду